

УКРАЇНА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
Восьме демократичне скликання
(Сьома сесія)

РІШЕННЯ

від 09.07.2021. № 181-7/2021

м. Івано-Франківськ

**Про Обласну цільову протипаводкову
програму на період до 2025 року**

З метою вирішення в області проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней, на виконання Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» та статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» обласна рада

вирішила:

1. Затвердити Обласну цільову протипаводкову програму на період до 2025 року (далі – Програма) (додається).
2. Встановити, що бюджетні призначення для реалізації заходів Програми на кожен рік передбачаються щорічно при формуванні обласного бюджету, виходячи з можливостей його дохідної частини, і затверджуються рішенням обласної ради про бюджет на відповідний бюджетний період.
3. Рекомендувати головам міських, селищних та сільських рад області вжити заходів для забезпечення виконання завдань, визначених Програмою.
4. Контроль за виконанням рішення покласти на першого заступника голови обласної ради В. Гладія і постійну комісію обласної ради з питань екології, раціонального природокористування та розвитку туризму (С. Басараб).

Голова обласної ради

Олександр Сич

В. Гладій

М. Палійчук

М. Королик

Н. Косаревич

Л. Млиниська

О. Чорній

А. Пліхтяк

І. Мацькевич

Р. Михайлюк

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
від 09.07.2021. № 181-7/2021

**Обласна цільова протипаводкова програма
на період до 2025 року**

Замовники Програми:

**Управління екології та природних ресурсів
облдержадміністрації**

А. Пліхтяк

**Дністровське басейнове
управління водних ресурсів**

Р. Михайлюк

Керівник Програми:

**Перший заступник голови
облдержадміністрації**

А. Ярмольський

Паспорт
Обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року

1. **Ініціатор розроблення Програми** – Івано-Франківська обласна державна адміністрація.

2. **Розробники Програми** – Управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації, Дністровське басейнове управління водних ресурсів.

3. **Термін реалізації Програми** – 2021-2025 роки.

4. **Етапи фінансування Програми** – 2021-2025 роки.

5. **Обсяги фінансування Програми (млн. грн.)** – 1652,3 млн. гривень.

Роки	Обсяги фінансування, млн. грн.				
	Всього	в т.ч. за джерелами фінансування			
		Державний бюджет	Обласний бюджет	Місцевий бюджет	Інші джерела
2021-2025	1652,3	1068,1	345,9	220,3	18,0
В т. ч.					
2021	330,1	214,0	68,7	43,8	3,6
2022	328,7	213,9	67,9	43,3	3,6
2023	327,6	212,9	68,0	43,2	3,5
2024	331,5	213,6	69,9	44,4	3,6
2025	334,4	213,7	71,4	45,6	3,7

6. Очікувані результати виконання Програми:

- створення безпечних умов для життєдіяльності населення області;
- здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- забезпечення управління паводковим стоком;
- мінімізування розмірів збитків, спричинюваних шкідливою дією паводкових вод;
- відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;
- застосування сучасних методів прогнозування розвитку паводків, інформування населення про можливість виникнення паводків;
- прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки територій Прикарпаття.

7. **Термін проведення звітності:** інформація про виконання Програми подається один раз на рік, до 20 числа місяця, з наступного за звітним року, відповідно до поставлених мети і завдань.

Замовники Програми:

Управління екології та природних ресурсів
облдержадміністрації

А. Пліхтяк

Дністровське басейнове
управління водних ресурсів

Р. Михайлюк

Керівник Програми:

Перший заступник голови
облдержадміністрації

А. Ярмольський

1. Обґрунтування доцільності розроблення Програми

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 91 Бюджетного кодексу України розроблено обласну цільову протипаводкову програму на період до 2025 року.

Метою Програми є вирішення у Прикарпатському регіоні проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней та мінімізування розмірів збитків, заподіяних ними.

Прикарпатський регіон знаходиться в зоні розвинутої зливної діяльності атмосфери і відповідно зоні підвищеного ризику щодо виникнення водних стихій та проявів їх шкідливої дії, що спричиняє різні за масштабами, у тому числі й катастрофічні, затоплення, підтоплення і перезволоження територій, ураження інженерних інфраструктур та комунікацій з руйнівними наслідками.

По території області протікає 8294 річки загальною довжиною 15756 км, у тому числі 4688 річок в басейні р. Дністер довжиною 9111 км і 3606 річок в басейні р. Прут довжиною 6645 км. З них: 8103 – малі річки з площею водозбору менше 10 км² довжиною 4496 км; 141 – річка з площею водозбору від 10 до 100 км² довжиною 3762 км; 42 – річки з площею водозбору від 100 до 1000 км² довжиною 5554 км; 9 річок – з площею водозбору понад 1000 км² довжиною 1944 км.

Загальна їх густота в середньому по області становить 0,2 – 0,4 км/км²; в окремих басейнах вона вища, наприклад, в басейнах Лімниці і Бистриці дорівнює 1,3 км/км², а басейнах Білого і Чорного Черемошів досягає 1,7 – 2,5 км/км².

Близько 70% загальної кількості річок протікають у гірській частині області, де в основному й формуються запаси поверхневих водних ресурсів, які в середній по водності рік складають 4,45 км³ води (8,8% стоку України). Природна і штучна зарегульованість стоку незначна. Водосховища і ставки загальною площею 5,4 тис. га і об'ємом 110,6 млн. м³ регулюючого значення не мають.

Природні фактори та господарська діяльність на водозборах впливають на формування частих високих паводків.

До природних факторів формування паводків належать:

- мінлива гідрометеорологічна (синоптична) ситуація та морфологічна будова русел гірських річок (нерівномірність розподілу стоку по території та в часі – за 3-4 місяці весни і літа протікає близько 70% річного річкового стоку);
- висока водність річок перед паводком;
- геолого-орографічні та гідрогеологічні умови, які призводять до формування обвалів та селів у гірських та прилеглих до них районах;
- значна кількість опадів вище норми, велика інтенсивність і тривалість, що спричиняють насичення ґрунту вологою і зменшення його водопоглинальної здатності та водопроникності;
- великі ухили похили та недостатня пропускна спроможність русел річок;
- велика швидкість стікання води внаслідок значної крутизни схилів, близького залягання водонепроникних гірських порід;
- високий енергетичний потенціал гірського рельєфу, який поступово збільшується в зв'язку з сучасним підвищенням гір;
- недостатня зарегульованість річкової мережі;
- мала стійкість окремих частин гірських масивів внаслідок сейсмічної активності надр та їх нерівномірної напруженості по окремих тектонічних зонах і вузлах у комплексі з активними ерозійними процесами;

- особливості гідрогеологічних умов, що зменшують зчеплення окремих частин блоків порід в умовах активного впливу гравітаційних сил;
- зниження міцності порід на схилах у зв'язку з їх вивітрюванням;
- різке зменшення здатності рослинного покриву затримувати дощові води, їх випаровування в атмосферу і припинення транспірації після завершення вегетації, опадання листя з дерев і всихання трав на луках;
- танення снігу в горах при різкому підвищенні температури повітря та випадання інтенсивних дощів.

До факторів господарської діяльності, що мають значний вплив на формування паводкового стоку, належать:

- розорювання та знеліснення водозборів без застосування протиерозійних заходів, порушення технології виконання культуро-технічних робіт, що прискорює поверхневий стік;
- порушення режиму господарювання у водоохоронних зонах та на прибережних водозахисних смугах річок;
- забудова в зонах можливого затоплення та заплавах річок;
- влаштування доріг, мостів без врахування вимог будівельних норм в частині водовідводів та захисту від паводків;
- ведення лісогосподарської діяльності за умови недостатньо розробленої раціональної науково-обґрунтованої технології.

Через недостатню мережу водомірних постів на річках і значну повторюваність паводків ускладнюється їх прогнозування та запобігання шкідливій дії вод, паводки на гірських ріках практично не прогножуються і виникають раптово, особливо локальні.

Отже населення, що проживає в прибережних містах і селах, зазнає значних матеріальних та моральних втрат від паводків і перебуває в постійному напруженні. Це стосується навіть тих населених пунктів, де вже є протипаводкові гідротехнічні споруди. Через нестачу коштів на здійснення експлуатаційних заходів та догляду ці споруди з кожним роком втрачають надійність, що призводить до додаткових витрат з державного бюджету на ліквідацію наслідків шкідливої дії вод.

Комплекс захисних споруд на річках є недостатнім і потребує значної реконструкції та перебудови. Більшу частину існуючих захисних гідротехнічних споруд було побудовано і тепер будують для розв'язання локальних проблем і вони не створюють єдиного комплексу, розрахованого на надійний захист від катастрофічних паводків. Тому для запобігання і мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно ретельно вивчати та аналізувати і, звичайно, вчасно розробляти та здійснювати відповідні заходи.

Для надійного захисту населення, мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно забезпечити надійність комплексу захисних споруд.

Про необхідність проведення широкомасштабних протипаводкових робіт свідчать руйнівні паводки в 1911, 1913, 1927, 1941, 1955, 1964, 1969, 1970, 1974 та 1980 роках, з яких катастрофічними були в 1927, 1941, 1969 і 1974, 1980, 1998, 2001, 2008, 2010, 2020 роках, а з 1955 року (після створення у 1954 році облводгоспу і систематичного підрахунку наслідків від стихійного лиха) пройшло 86 повеней і паводків, прямі збитки від яких складають на 01.09.2020 понад 8,2 млрд. грн.

Аналіз гідрологічної обстановки на річках свідчить про те, що частота паводків за останні роки зростає, хоч вона, як сказано вище, в Карпатах була завжди високою.

За нормативними документами (ДБН Б.2.2-12:2019, ДБН В 2.4-3:2010) заходи щодо захисту населених пунктів виконуються на максимальні рівні води

повторюваністю один раз за 100 років, однак будівництво захисних споруд, через економічні негаразди держави, здійснюється з порушенням вимог нормативних документів.

Вирішення питань протипаводкового захисту тісно пов'язане з регулюванням русел річок, заходами щодо охорони їх від замулення, засмічення, впливу водної ерозії, з будівництвом та виконанням інших робіт у заплавах річок.

Практика показала, що проблему захисту від паводків розв'язати лише інженерними заходами неможливо. Там, де недостатньо враховуються природні чинники, де заощаджують на запобіжних заходах, які забезпечують стійкість екосистеми, втрати на ліквідацію наслідків шкідливої дії вод значно збільшуються.

Вирубування лісів, розорювання земель сприяє збільшенню водної ерозії, замуленню русел річок. Забудова заплавл призводить до зростання навантаження на водозабори, внаслідок чого порушується природний режим річок, змінюються умови формування стоку, частішають паводки, зростають заподіяні ними збитки.

Зважаючи на збитки, що завдаються населенню та господарствам області, з метою збереження берегів і прибережних територій від розмиву, захисту від затоплення та руйнування паводковими водами, приймалися і приймаються певні міри щодо здійснення протипаводкових і протиерозійних заходів. Споруджуються дамби обвалування, проводяться берегоукріплювальні роботи та здійснюється регулювання русел річок. Так, на початок 2020 року споруджено 219 км дамб обвалування, закріплено 158 км берегів, відрегульовано 188 км русел річок. Виконується біологічне кріплення.

Проблему передбачається реалізувати шляхом:

- виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок, будівництва та реконструкції гідротехнічних споруд, захисних дамб, польдерів, протипаводкових водосховищ, розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, розроблення схем комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод, удосконалення методів і технічних приладів для проведення гідрометеорологічних спостережень, прогнозування паводків;

- упровадження раціональних технологій виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок;

- удосконалення служби протипаводкового захисту, включаючи експлуатацію захисних гідротехнічних споруд;

- проведення робіт з переселення громадян із зон ризику затоплення земель у межах території можливого затоплення;

- будівництва і реконструкції протизсувних та протиселевих споруд, недопущення звуження руслових потоків об'єктами дорожнього господарства;

- узгодження дій суб'єктів водогосподарського комплексу і реалізації заходів щодо запобігання шкідливій дії паводкових вод на територіальному рівні через басейнові управління водного господарства;

- посилення контролю з боку місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за організацією догляду за річками, їх водозбірною територією;

- впровадження ефективного, обґрунтованого та збалансованого механізму використання, охорони та відтворення водних ресурсів, забезпечення сталого розвитку державної системи моніторингу вод згідно з міжнародними нормами.

За Програмою також передбачається облаштування та забезпечення діяльності на період до 2025 року центру прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Метою центру стане прогнозування техногенних, гідрологічних і екологічних небезпек басейну річок Прикарпаття та розроблення заходів з їх мінімізації.

Серед основних напрямів діяльності Центру є: прогнозування катастрофічних паводків у просторі та часі; розроблення заходів з подолання їх наслідків – укріплення берегів, управління русловими процесами, планування автомобільних та залізничних доріг у безпечних місцях; розроблення рекомендацій по відновленню або будівництву мостів, польдерів, каналів – випусків паводкових вод; поділ населених пунктів секторами з різним ступенем паводкової небезпеки; обґрунтування розробок піщано-гравійних сумішей; виконання інженерно-геофізичних обстежень ділянок небезпечної активізації екзогенних геологічних процесів.

Основними завданнями Програми є:

- проведення наукових досліджень щодо проведення природоохоронних заходів протипаводкового захисту;
- проведення робіт з розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, розроблення схем комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод;
- здійснення першочергових заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;
- будівництво нових та відновлення існуючих гідротехнічних захисних споруд (водозахисних дамб та берегоукріплень);
- визначення меж прибережних захисних смуг згідно з проектами землеустрою, насамперед на водних об'єктах, що є джерелами питного водопостачання;
- ліквідація наслідків шкідливої дії вод, захист населених пунктів, виробничих об'єктів та сільськогосподарських угідь;
- здійснення заходів з інформування населення про можливість виникнення паводків, створення автоматизованої інформаційно-вимірювальної системи «Прикарпаття»;
- облаштування та забезпечення діяльності центру прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття.

2. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок:

- коштів державного бюджету;
- коштів обласного та місцевих бюджетів;
- коштів інвесторів, залучених відповідно до розроблених та погоджених окремих Порядків.

Обсяги фінансування Програми уточнюються під час підготовки проектів обласного та місцевих бюджетів на відповідний рік у межах видатків, передбачених головному розпоряднику коштів, відповідальному за виконання завдань і заходів Програми.

Фінансове забезпечення Програми буде здійснюватися, виходячи з можливостей дохідної частини обласного бюджету.

Дністровське басейнове управління водних ресурсів подає щороку під час підготовки обласного бюджету на відповідний рік обґрунтування обсягів робіт та

їх фінансування з обласного бюджету з урахуванням пропозицій регіональної комісії, райдержадміністрацій та виконавчих комітетів міських, селищних і сільських рад.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 1652,3 млн. гривень, з яких за рахунок державного бюджету – 1068,1 млн. гривень, з обласного бюджету – 345,9 млн. гривень, з місцевого бюджету – 220,3 млн. гривень та залучених коштів інвесторів – 18,0 млн. гривень.

3. Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми дасть можливість:

- створення безпечних умов для життєдіяльності населення області;
- здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- забезпечення управління паводковим стоком;
- мінімізування розмірів збитків, спричинюваних шкідливою дією паводкових вод;
- відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;
- застосування сучасних методів прогнозування розвитку паводків, інформування населення про можливість виникнення паводків;
- прогнозування та попередження техногенно-гидрологічної небезпеки територій Прикарпаття.

Ця Програма передбачає здійснення заходів, які наведені у додатках (додаються).

**Начальник управління екології
та природних ресурсів
обласної державної адміністрації**

Андрій Пліхтяк

**Начальник Дністровського басейнового
управління водних ресурсів**

Роман Михайлюк

Додаток 1
до обласної цільової протипаводкової
програми
на період до 2025 року

**Перелік заходів,
обсяги та джерела фінансування**

№ п/п	Назва заходу	Виконавець	Термін виконання	Орієнтовні обсяги фінансування, млн. грн.						Очікувані результати
				Роки	Всього	в т. ч. за джерелами фінансування				
						державний бюджет	обласний бюджет	місцевий бюджет	інші джерела	
1.	Наукові дослідження та проектні розроблення природоохоронних заходів протипаводкового захисту території області	Дністровське басейнове управління водних ресурсів	2021-2025	2021-2025	5,0	-	5,0	-	-	Створення схеми протипаводкового захисту області
				в т. ч.						
				2021	1,0	-	1,0	-	-	
				2022	1,0	-	1,0	-	-	
				2023	1,0	-	1,0	-	-	
				2024	1,0	-	1,0	-	-	
				2025	1,0	-	1,0	-	-	
2.	Регулювання та розчистка русел річок	Виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад, Дністровське басейнове управління водних ресурсів	2021-2025	2021-2025	251,4	160,9	45,4	27,1	18,0	Регулювання та розчищення русел річок – 187,0 км
				в т. ч.						
				2021	49,8	31,9	8,9	5,4	3,6	
				2022	50,2	32,1	9,1	5,4	3,6	
				2023	49,6	31,8	9,0	5,3	3,5	
				2024	50,8	32,5	9,2	5,5	3,6	
				2025	51,0	32,6	9,2	5,5	3,7	
3.	Відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму на ріках та укріплення берегів, а також заходи для боротьби з шкідливою дією вод	Виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад,	2021-2025	2021-2025	24,4	14,4	6,0	4,0	-	Покращення гідрологічного режиму річок протяжністю 27,1 км
				в т. ч.						
				2021	4,8	2,8	1,2	0,8	-	
				2022	4,9	2,9	1,2	0,8	-	
				2023	4,8	2,8	1,2	0,8	-	
				2024	4,9	2,9	1,2	0,8	-	
				2025	5,0	3,0	1,2	0,8	-	

№ п/п	Назва заходу	Виконавець	Термін виконання	Орієнтовні обсяги фінансування, млн. грн.						Очікувані результати
				Роки	Всього	в т. ч. за джерелами фінансування				
						державний бюджет	обласний бюджет	місцевий бюджет	інші джерела	
8.	Здійснення заходів з інформування населення про можливість виникнення паводків, створення автоматизованої інформаційно-виміральної системи “Прикарпаття”	Обласна державна адміністрація	2021-2025	2021-2025	5,0	-	5,0	-	-	Застосування сучасних методів прогнозування розвитку паводків, інформування населення про можливість виникнення паводків
				в т. ч.						
				2021	1,0	-	1,0	-	-	
				2022	1,0	-	1,0	-	-	
				2023	1,0	-	1,0	-	-	
				2024	1,0	-	1,0	-	-	
				2025	1,0	-	1,0	-	-	
9.	Облаштування та забезпечення діяльності центру прогнозування та попередження техногено-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу	2021-2025	2021-2025	1,0	1,0	-	-	-	Прогнозування та попередження техногено-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття
				в т. ч.			-	-	-	
				2021	0,1	0,1	-	-	-	
				2022	0,2	0,2	-	-	-	
				2023	0,2	0,2	-	-	-	
				2024	0,3	0,3	-	-	-	
				2025	0,2	0,2	-	-	-	
	Всього			2021-2025	1652,3	1068,1	345,9	220,3	18,0	
				в т. ч.						
				2021	330,1	214,0	68,7	43,8	3,6	
				2022	328,7	213,9	67,9	43,3	3,6	
				2023	327,6	212,9	68,0	43,2	3,5	
				2024	331,5	213,6	69,9	44,4	3,6	
				2025	334,4	213,7	71,4	45,6	3,7	

Начальник управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації

Андрій Пліхтяк

Начальник Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Роман Михайлюк

Додаток 2
до обласної цільової протипаводкової
програми
на період до 2025 року

Винесення в натуру (на місцевості) водоохоронних зон та прибережних захисних смуг

Назва районів	Вартість робіт по роках (млн. грн.)					Всього за роками 2021-2025 рр.
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	
Івано-Франківський	0,3		0,4	0,5		1,2
Калуський		0,5			0,7	1,2
Коломийський	0,4		0,2	0,5		1,1
Надвірнянський	0,3	0,1	0,5		0,3	1,2
Косівський		0,3		0,1		0,4
Верховинський		0,1			0,1	0,2
Разом	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	5,3

Начальник управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації

Андрій Пліхтяк

Начальник Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Роман Михайлюк